

Monitoring

Beleidsplan Sociaal Domein 2015 - 2018

gemeente
NOORDOOSTPOLDER

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1. Inleiding.....	3
1.1. Achtergrond	3
1.2. Belang van monitoring	3
1.3. Doel van het document	3
1.4. Leeswijzer	4
2. Uitgangspunten.....	5
2.1. Context.....	5
2.1.1. Input, maatschappelijk effect en het verband daartussen	5
2.1.2. Beperken van de meetlast.....	5
2.1.3. Focus op prioritaire doelgroepen	6
2.1.4. Vermijden van indicatoren die de uitvoering dichtregelen	6
2.2. Leidende uitgangspunten	6
3. Indicatoren	7
3.1. Inleiding	7
3.2. Set van indicatoren	7
4. Borging	10
4.1. Inleiding	10
4.2. Genereren van informatie.....	10
4.3. Rapporteren	12

1. Inleiding

1.1. Achtergrond

De raad van de gemeente Noordoostpolder heeft op 6 oktober 2014 het Beleidsplan Sociaal Domein inclusief vijf bijbehorende deelplannen vastgesteld. Naast de al eerder uitvoerig door de raad besproken beleidsuitgangspunten, maatschappelijke effecten en voorzieningen en maatregelen om die te realiseren, wordt in het beleidsplan ook ingegaan op de monitoring en verantwoording. In het beleidsplan wordt een aantal mogelijke indicatoren vermeld en in de programmabegroting worden indicatoren en programmabudgetten aan elkaar gekoppeld.

Bij vaststelling van het beleidsplan is met de gemeenteraad afgesproken dat nog een separaat voorstel met de uiteindelijk te hanteren indicatoren voor de monitoring van het Beleidsplan Sociaal Domein zou volgen. Hiervoor hebben fracties mogelijke indicatoren aangedragen, in aanvulling op de in het beleidsplan genoemde mogelijke indicatoren en de door VNG en KNING ontwikkelde Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein¹.

Vooruitlopend op het Beleidsplan Sociaal Domein heeft de kerngroep Decentralisaties op 18 augustus j.l. gesproken over de uitgangspunten ("brillen") die voor de raad van belang zijn bij de nadere invulling van de monitoring en verantwoording en de keuze van indicatoren in het sociaal domein. Omdat de gemeente in het sociaal domein meer passend wil organiseren, zal ook de monitoring en verantwoording op die wijze ingestoken moeten worden. In de RTG op 25 augustus jl. heeft de raadscommissie Samenlevingszaken vervolgens uitgangspunten besproken en vastgesteld voor de wijze waarop de raad de monitoring wil inrichten en vormgeven.

1.2. Belang van monitoring

Vanuit de kaderstellende en controlerende rol van de raad is de monitoring en verantwoording een belangrijk thema. Immers, de wijze van monitoring en verantwoording en de keuze van indicatoren bepalen in sterke mate of en hoe de raad kan controleren of de door haar gestelde kaders naar tevredenheid worden toegepast en effectief zijn en waar bijsturing gewenst wordt.

De gemeente wil graag monitoren op het niveau van maatschappelijke effecten, maar is niet geheel vrij in de keuze van indicatoren en de wijze van monitoring en verantwoording. Het rijk stelt namelijk een aantal verantwoordingseisen. Door de VNG en KING is een (concept) overzicht van te gebruiken indicatoren ontwikkeld. Daarnaast hebben verschillende uitvoerende partijen te maken met eigen verantwoordingseisen die mede bepalen welke proces- en resultaatinformatie geregistreerd wordt. De gemeenteraad kan echter zelf aanvullende keuzes maken ten aanzien van de wijze waarop zij geïnformeerd wil worden en de accenten die zij daarbij wil zetten in de veelheid van informatie.

1.3. Doel van het document

In dit document is op basis van de uitgangspunten, zoals die door de kerngroep Decentralisaties zijn verkend en door de raadscommissie Samenlevingszaken op 25 augustus 2014 zijn besproken en vastgesteld, een set van te hanteren indicatoren opgesteld. Doel van dit document is die set vast te stellen, op dat de gemeenteraad in staat is haar controlerende rol uit te voeren. De set is opgesteld met de kennis, inzichten en wensen van dit moment. Wanneer de uitvoering vanaf 1 januari 2015 op gang gaat komen, ontstaan wellicht nieuwe

---

¹ Zie bijlage 1.

inzichten en wensen. De set van indicatoren zal zich naar verwachting de komende jaren verder ontwikkelen.

1.4. Leeswijzer

Na dit inleidende hoofdstuk, worden in het volgende hoofdstuk de uitgangspunten toegelicht. In hoofdstuk 3 komt vervolgens de set van indicatoren aan de orde. Hoofdstuk 4 laat zien hoe deze geborgd worden in de verschillende processen.

2. Uitgangspunten

2.1. Context

In de kerngroep Decentralisaties zijn de verschillende uitgangspunten voor monitoring verkend. Daarbij zijn vier uitgangspunten nadrukkelijk benoemd.

2.1.1. Input, maatschappelijk effect en het verband daartussen

Eerder al heeft de raad uitgesproken dat zij wil kunnen sturen op maatschappelijke effecten. Dat vraagt dat ook op maatschappelijke effecten wordt gemonitord en verantwoord. Dat vraagt om een andere werkwijze in registratie, monitoring en rapportage.

Daarnaast wil de raad kunnen controleren of de uitvoering plaatsvindt binnen de gestelde financiële en inhoudelijke kaders. Blijven we binnen de budgetten en voldoen de uitvoerende partijen aan de gestelde kwaliteitseisen?

De monitoring en verantwoording zal minimaal informatie moeten opleveren die inzicht geeft in de maatschappelijke effecten (outcomes) en de ingezette middelen (input). De vraag is of de raad daaraan voldoende heeft. Wat als de maatschappelijke effecten achterblijven maar de input naar verwachting is? Of juist andersom? In het sociaal domein is de relatie tussen input en maatschappelijk effect veelal moeilijk vast te stellen en vaak aan veel andere invloeden onderhevig. Maar door naast input en outcome ook output te monitoren ontstaat wel meer inzicht op de vraag of de gemeente de goede dingen doet (het verband tussen output en outcomes) en/of die dingen goed doet (het verband tussen input en output). De raad kan die vraag in principe echter ook bij het college laten omdat dat verantwoordelijk is voor de uitvoering van het beleid.

Een belangrijk vraagstuk is nog wel hoe de maatschappelijke effecten gemeten kunnen worden. Klanttevredenheid is in een deel van het sociaal domein een bruikbare indicator, maar niet overal. En met name ten aanzien van de PGB's wordt nog gezocht naar een bruikbare indicator.

2.1.2. Beperken van de meetlast

De verleiding kan groot zijn om vanuit de inhoudelijke vragen en belangstelling van de raad op zoek te gaan naar de meest informatieve indicatoren. In veel gevallen zullen daarvoor extra metingen, vragenlijsten en registratie nodig zijn. Met andere woorden: de keerzijde van zo goed mogelijk willen meten wat de raad wil weten is dat daardoor extra bureaucratie – meetlast – kan ontstaan. Zowel voor de gemeentelijke organisatie als voor inwoners/cliënten en professionals in de praktijk is extra meetlast ongewenst. Dat vraagt een goed evenwicht tussen 'meten wat de raad wil weten' en beperken van de meetlast. Een aantal mogelijkheden om de meetlast beperkt te houden:

- Begin bij de procesinformatie die toch al wordt geregistreerd in de uitvoering (incl de contractering en subsidieverlening) en voeg daaraan alleen extra indicatoren toe als dat echt nodig is;
- Neem de verplichte verantwoording voor het rijk als uitgangspunt en voeg daaraan alleen extra indicatoren toe als dat echt nodig is voor de gemeente Noordoostpolder;
- Hanteer het vangrailsprincipe: vraag geen extra informatie over alles wat binnen de gestelde kaders voor input en maatschappelijke effecten blijft, maar alleen over

datgene wat niet goed gaat en waarop bijsturing gewenst is². Een nadeel van het vanrailsprincipe kan zijn dat alleen kwalitatieve informatie en voorbeelden bekend worden van hetgeen niet goed gaat. Voor bijsturing is dat ook hetgeen relevant is, maar om te kunnen inspireren kan ook behoefte ontstaan aan juist meer inzicht in goede voorbeelden.

2.1.3. Focus op prioritaire doelgroepen

In aanvulling op, of binnen de door VNG en KING voorgestelde set indicatoren kan er aanleiding zijn voor de gemeente Noordoostpolder om enkele prioritaire doelgroepen te benoemen waarover meer, of uitgebreider, gemonitord zou moeten worden. Door de kerngroep zijn met name de vergrijzing en alcoholgebruik onder jongeren als mogelijke focus-thema's genoemd. Het gaat daarbij om doelgroepen waarvoor al op voorhand duidelijk is dat extra aandacht nodig is om te vermijden dat 'de vanrails' worden geraakt.

2.1.4. Vermijden van indicatoren die de uitvoering dichtregelen

Een van de ambities van de gemeente in het sociaal domein is maatwerk en passend organiseren. En om op termijn binnen de beschikbare budgetten te kunnen blijven is ook in de uitvoering nog een innovatieslag vereist. Dat betekent dat de keuze van de indicatoren ruimte moet laten voor andere, en mogelijk lichtere, vormen van zorg en ondersteuning.

2.2. Leidende uitgangspunten

In de RTG op 25 augustus jongstleden heeft de raadscommissie Samenlevingszaken de volgende uitgangspunten betreffende monitoring en indicatoren vastgesteld:

1. De volgende uitgangspunten dienen te worden gehanteerd:
  - a. Maatschappelijke effecten meten door input, output en outcome.
  - b. Beperken van de meetlast.
  - c. Focus op prioritaire doelgroepen.
  - d. Vermijden van indicatoren die de uitvoering dichtregelen.
2. De prioritaire doelgroepen zijn:
  - a. Jeugd.
  - b. Ouderen.
  - c. Gehandicapten.
  - d. Mensen met psychiatrische beperking.
  - e. Daar waar mogelijk een onderscheid maken tussen dorpen en Emmeloord.
3. De wijze waarop de raad geïnformeerd wil worden naast reguliere rapportages
  - a. Dialoog met inwoners .
  - b. (Bewerkingen uit) rapportages van aanbieders.
  - c. Benchmark.

---

² In relatie tot uitgangspunt (2.1.1) kan dit desgewenst ook worden vertaald als: zolang input en outcomes acceptabel zijn, is geen output-informatie nodig.

3. Indicatoren

3.1. Inleiding

In het Beleidsplan Sociaal Domein en de deelplannen zijn diverse mogelijke indicatoren opgenomen. Tevens zijn er de indicatoren uit de Gemeentelijk Monitor Sociaal Domein van VNG en KING. Daarnaast hebben een aantal fracties, naar aanleiding van de raadsbehandeling van deze plannen, suggesties gedaan voor aanvullende indicatoren. Op basis van de uitspraken van de raadscommissie Samenlevingszaken op 25 augustus is uit de verzameling van mogelijke indicatoren een set van indicatoren samengesteld op basis waarvan de raad kan monitoren en indien nodig bijsturen.

3.2. Set van indicatoren

In het Beleidsplan Sociaal Domein zijn vier beoogde maatschappelijke effecten benoemd. Ieder beoogd effect is ingevuld met hoofddoelstellingen. Hierna worden de indicatoren benoemd waarmee we in beeld brengen in hoeverre beoogde effecten en doelen worden gerealiseerd.

Beoogd maatschappelijke effect 1 **Iedereen doet mee**

Wij stellen ons daarom de volgende doelen en volgen die middels de daarbij genoemde indicatoren:

1. *meedoen aan de samenleving én de arbeidsmarkt te stimuleren (zie ook doel 4 en 5)*
  - a. Monitor publieke gezondheid en sociale veiligheid GGD
    - Eenzaamheid
    - Leefbaarheid
    - Sociale leefomgeving
    - Mentale gezondheid
  - b. Totaal aantal inwoners in beroepsbevolking met regulier betaald werk.
  - c. Totaal aantal werkzoekende inwoners in beroepsbevolking.
  - d. Totaal aantal werkloze inwoners in beroepsbevolking.
  - e. Totaal aantal inwoners met een WWB-uitkering.
  - f. Totaal aantal inwoners met een WWB-uitkering uitgestroomd naar werk (afgezet tegen huidige situatie en landelijke ontwikkeling).
2. *een (preventieve) sociale infrastructuur/voorzieningenstelsel te organiseren;*
  - a. Totale uitgaven voor sociale basisondersteuning³.
  - b. Totale gedeclareerde kosten maatwerkvoorzieningen⁴.
  - c. Totale gedeclareerde kosten hulpmiddelen.
  - d. Totale instroom nieuwe cliënten in maatwerkvoorziening naar type verwijzer⁵.
  - e. Percentage van totaal aantal meldingen afgezet tegen totaal aantal verstrekte maatwerkvoorzieningen.
  - f. Kwalitatief oordeel van inwoners over sociale infrastructuur/voorzieningenstelsel.

³ Onder basisondersteuning vallen de sociale teams Doen! en de algemene voorzieningen.

⁴ Uit te splitsen in kosten per maatwerkvoorziening, per cliënt, per prioritaire doelgroep, per (type) instelling, PGB of zorg in natura.

⁵ Om een beeld te krijgen van het functioneren van het stelsel. Verwijzers zijn: gemeente, Doen!, huisarts, jeugdarts, gecertificeerde instelling, medisch specialist/specialistentafel, verwijzing vóór 1-1-2015, UWV.

- g. Kwalitatief oordeel van partners over sociale infrastructuur/ voorzieningenstelsel en hun rol daarin.
3. *inwoners die het niet of niet geheel zelf redden te ondersteunen.*
- a. Totaal aantal cliënten gebruikmakend van basisondersteuning.
  - b. Totaal aantal verstrekte maatwerkvoorzieningen.
  - c. Totaal aantal cliënten met een maatwerkvoorziening⁶.
  - d. Totaal aantal verstrekte hulpmiddelen.
  - e. Totaal aantal cliënten met een hulpmiddel.
  - f. Totaal aantal huishoudens met meerdere maatwerkvoorzieningen (meervoudige problematiek).
  - g. Percentage meldingen (t.o.v. inwoneraantal) bij het AMHK.
  - h. Cliëntervaring m.b.t. verstrekte maatwerkvoorziening.

Beoogd maatschappelijke effect 2

Versterkte vrijwillige inzet en mantelzorg

Wij stellen ons daarom de volgende doelen en volgen die middels de daarbij genoemde indicatoren:

4. *vrijwillige inzet te stimuleren en te ondersteunen;*
- a. Het percentage vrijwilligers afgezet tegen het Flevolands gemiddelde.
  - b. Kwalitatief oordeel van vrijwilligers naar ervaren kwaliteit ondersteuning.
5. *mantelzorgers te waarderen en te ondersteunen.*
- c. Totaal aantal inwoners dat beroep doet op mantelzorgondersteuning.
  - d. Het percentage mantelzorgers dat zwaar belast is afgezet tegen de landelijke ontwikkeling.
  - e. Kwalitatief oordeel van mantelzorgers naar ervaren kwaliteit ondersteuning.

Beoogd maatschappelijke effect 3

Onderwijs en bedrijfsleven sluiten op elkaar aan

Wij stellen ons daarom het volgende doel en volgen die middels de daarbij genoemde indicatoren:

6. *de verbinding tussen onderwijs en bedrijfsleven te stimuleren ten behoeve van divers onderwijsaanbod en diverse werkgelegenheid.*
- a. Het percentage werkloze jongeren (18-27 jaar) afgezet tegen het landelijk gemiddelde.
  - b. Het percentage jongeren dat zonder startkwalificatie de school verlaat.
  - c. Kwalitatief oordeel scholen en bedrijven over samenwerking.

Beoogd maatschappelijk effect 4

Herstructureren van (fysieke) voorzieningen

Wij stellen ons daarom het volgende doel en volgen die middels de daarbij genoemde indicatoren:

7. *het gebruik van accommodaties te stimuleren en te optimaliseren.*

---

⁶ Onderliggend in beeld te brengen: totale uitstroom met reden en totale instroom. Dit om beeld te krijgen van op- en afschaling tussen basisondersteuning en maatwerkvoorzieningen.

- a. Bezettingsgraad accommodaties in dorpen en wijken.
- b. Kwalitatief oordeel m.b.t. toegankelijke en passende activiteiten in wijken en dorpen en functie accommodaties. In beeld gebracht op basis van verhaal van IGW en sociale teams en dorpsbelangen en wijkplatforms.

4. Borging

4.1. Inleiding

Op het bepalen van de indicatoren aan de hand waarvan de monitoring vorm krijgt, volgt de vraag of en hoe dat te organiseren is. Indicatoren ontstaan wanneer benodigde informatie correct geregistreerd wordt en gaan pas echt iets zeggen over de effecten van beleid na een significante periode van meten. Dit hoofdstuk gaat in op de informatie die gegenereerd moet worden voor de benoemde indicatoren en de wijze waarop daarover gerapporteerd wordt.

4.2. Genereren van informatie

Onderstaande tabel geeft voor de in hoofdstuk 3 benoemde indicatoren een eerste indicatie met betrekking tot het organisatorisch borgen van de registratie van de benodigde informatie.

Indicator		Registratie door (wie)	Registratie per (streven)
1.a	Monitor publieke gezondheid en sociale veiligheid	GGD Flevoland	Reeds beschikbaar
1.b	Totaal aantal inwoners in beroepsbevolking met regulier betaald werk.	UWV	Reeds beschikbaar
1.c	Totaal aantal werkzoekende inwoners in beroepsbevolking.	UWV	Reeds beschikbaar
1.d	Totaal aantal werkloze inwoners in beroepsbevolking.	UWV	Reeds beschikbaar
1.e	Totaal aantal inwoners met een WWB-uitkering.	Gemeente (WIZ)	Reeds beschikbaar
1.f	Totaal aantal inwoners met een WWB-uitkering uitgestroomd naar werk (afgezet tegen huidige situatie en landelijke ontwikkeling).	Gemeente (WIZ) en UWV	Reeds beschikbaar
2.a	Totale uitgaven voor sociale basisondersteuning.	Gemeente (MO)	1 januari 2015
2.b	Totale gedeclareerde kosten maatwerkvoorzieningen.	Gemeente (WIZ)	1 januari 2015
2.c	Totale gedeclareerde kosten hulpmiddelen.	Gemeente (WIZ)	1 januari 2015
2.d	Totale instroom nieuwe cliënten in maatwerkvoorziening naar type verwijzer.	Gemeente (WIZ)	1 januari 2015
2.e	Percentage van totaal aantal meldingen afgezet tegen totaal aantal verstrekte maatwerkvoorzieningen.	Gemeente (WIZ)	1 januari 2015
2.f	Kwalitatief oordeel van inwoners over sociale infrastructuur/voorzieningenstelsel.	Gemeente (MO/Advies)	Nog nader te bepalen
2.g	Kwalitatief oordeel van partners over sociale infrastructuur/voorzieningenstelsel en hun rol daarin.	Gemeente (MO/Advies)	Nog nader te bepalen

3.a	Totaal aantal cliënten gebruikmakend van basisondersteuning.	Nader te bepalen	Nader te bepalen
3.b	Totaal aantal verstrekte maatwerkvoorzieningen.	Gemeente (WIZ)	1 januari 2015
3.c	Totaal aantal cliënten met een maatwerkvoorziening.	Gemeente (WIZ)	1 januari 2015
3.d	Totaal aantal verstrekte hulpmiddelen.	Gemeente (WIZ)	1 januari 2015
3.e	Totaal aantal cliënten met een hulpmiddel.	Gemeente (WIZ)	1 januari 2015
3.f	Totaal aantal huishoudens met meerdere maatwerkvoorzieningen (meervoudige problematiek).	Gemeente (WIZ)	1 januari 2015
3.g	Percentage meldingen (t.o.v. inwoneraantal) bij het AMHK.	AMHK	1 januari 2015
3.h	Cliëntervaring m.b.t. verstrekte maatwerkvoorziening.	Gemeente (MO/advies)	Nader te bepalen
4.a	Het percentage vrijwilligers afgezet tegen het Flevolands gemiddelde.	Gemeente (MO)	Reeds beschikbaar
4.b	Kwalitatief oordeel van vrijwilligers naar ervaren kwaliteit ondersteuning.	Gemeente (MO)	Reeds beschikbaar (eens per 4 jaar)
5.a	Totaal aantal inwoners dat beroep doet op mantelzorgondersteuning.	Gemeente (MO)	Reeds beschikbaar
5.b	Het percentage mantelzorgers dat zwaar belast is afgezet tegen de landelijke ontwikkeling.	Gemeente (MO)	Reeds beschikbaar
5.c	Kwalitatief oordeel van mantelzorgers naar ervaren kwaliteit ondersteuning.	Gemeente (MO)	Reeds beschikbaar
6.a	Het percentage werkloze jongeren (18-27 jaar) afgezet tegen het landelijk gemiddelde.	Gemeente (WIZ) en UWV	Reeds beschikbaar
6.b	Het percentage jongeren dat zonder startkwalificatie de school verlaat.	Gemeente (MO)	Reeds beschikbaar
6.c	Kwalitatief oordeel scholen en bedrijven over samenwerking.	Gemeente (MO)	Nader te bepalen
7.a	Bezettingsgraad accommodaties in dorpen en wijken.	Gemeente (MO)	Reeds beschikbaar
7.b	Kwalitatief oordeel m.b.t. toegankelijke en passende activiteiten in wijken en dorpen en functie accommodaties. In beeld gebracht op basis van verhaal van IGW en sociale teams en dorpsbelangen en wijkplatforms.	Gemeente (MO)	Nader te bepalen

Een deel van de indicatoren is te leveren, omdat de registratie hiervan al is ingeregeld. De kwantitatieve indicatoren waarbij de streefdatum van 1 januari 2015 staat genoemd dienen te worden ingericht in de systemen en vervolgens eigen gemaakt door de medewerkers die werken met de systemen. Onder voorbehoud van een tijdige inrichting van de systemen en instuering van medewerkers kan de betreffende informatie worden geregistreerd met ingang van 1 januari 2015. Voor de overige (kwalitatieve) indicatoren geldt dat dit nieuwe indicatoren zijn, die op een andere wijze tot stand komen – vaak in samenspraak en samenspel met instellingen en inwoners – dan de kwantitatieve indicatoren. Op moment van schrijven wordt hier nog aan gewerkt.

4.3. Rapporteren

Rapporteren over de indicatoren kan vanzelfsprekend pas als de benodigde informatie voorhanden is en als de indicatoren ook echt iets kunnen zeggen over de effecten van beleid. In 2015 zullen de hiervoor genoemde indicatoren deels beschikbaar zijn voor rapportages en voor een deel nog worden (door)ontwikkeld in samenspraak met de Kerngroep Decentralisaties.

In 2015 wordt de gemeenteraad per kwartaal op voornoemde indicatoren (zover beschikbaar) geïnformeerd. Via de maandelijkse Kerngroep Decentralisaties wordt de raad geïnformeerd over actuele ontwikkelingen indien nodig. Ook is de wijze waarop de monitoring voorziet in de behoefte van de raad en hoe deze verder kan worden ontwikkeld in de komende jaren, in 2015 onderwerp van gesprek in de Kerngroep Decentralisaties.

